ԱՐՄԷՆԻԱ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգիլուած չէ, ամբողջ 16րդ չրջանի (900 սեպտ.—901 յուլիս) բաժնորդագինն է 20 Ֆր. կանխիկ կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2 Ֆր. հաշուելով և 1901 յուլիս ամսէն անդին չանցնելու պայմանով։

Նամակ և ծրար պէտք է ղրկել հետևեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal *Arménia*. MARSEILLE (France).

ԺԱՂ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 30

1901 ՄԱՐՏ 27

1901 ՄԱՐՏ 14 (Հ. Տ.)

ՋՈՐԵԳԵՒՈՒԹԻ

ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ ամբողջ միայն կը հրատարակէ իրեն ղրկուած գրութիւնները։ Պատասխան չէ վերադարձուիր չհրատարակուած ձեռագիրները։

Յանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով։ Յանուցման 1 միլիմակդիրը 1 սանտիմ կարժէ։ 1 գլխագիրը 2 սանտիմ։

Les annonces, en français et en arménien sont reçues, aux bureaux de Rédaction : Rue Glandevès, 17.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ "ԱՐՄԷՆԻԱ,,Ի ԺԱՂ ՇՐՋԱՆԻՆ

(1900 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ—1901 ՅՈՒԼԻՍ)

Արեւելեան ամբողջ 16րդ չրջանի բաժնորդագինն է 20 ֆրանգ որ կարելի է նաև մաս առ մաս ղրկել, 10 կամ 5 ֆրանգով։

—Ինչո՞ւ որ Արեւելեան Օժանդակ կը գրուին, իրենց համար ստացած մէկ օրինակ Արեւելեանէն զատ՝ որի բաժնորդագինը 20 ֆր. է, քանի՛ օրինակ Արեւելեա որ ուզեն, կը ղրկուի իրենց հասցէով և իրենց ծրարի մէջ գրուած, ամէն մէկ օրինակի տարեկան բաժնորդագինը 10 ֆրանգ և կամ որ նոյնն է, ամսական մէկ ֆրանգ միայն հաշուելով։

—Ամեն ազգի ու երկրի մէջ ընդունուած սովորութիւն մ'է որ ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻԿ ԿԸ ՎՃԱՐՈՒԻՆ։

—Արեւելեան այն հին բաժնորդները որոնք 15րդ չրջանին համար 20 ֆրանք ամբողջովին վճարած էին, իրենց հին հաշիւ փակուելու համար իրաւունք պիտի ունենան ներկայ 16րդ չրջանի մինչև 11րդ թիւն ստանալու. հետևապէս այս 16րդ չրջանի մինչև վերջն իրենց բաժնորդագին վճարած լինելու համար 17 ½ ֆր. միայն կը պարտին ղրկել։ Իսկ այն հին բաժնորդներ որոնք ներկայ 16րդ չրջանին համար ալ 20 ֆր. ղրկած են արդէն, կը խնդրենք որ հաճին իմացունել մեզ թէ ինչպէս կուզեն կարգադրել իրենց այդ 2 1/2 ֆր.ի պահանջը. եթէ կը փափաքին, իրենց ընտրած գիրքերէ 2 ½ ֆր.ի արժէքով կը ղրկենք իրենց (եթէ իրենց ուզած գիրքն աւելի արժէ, տարբերութիւնը մեզ ղրկուելով). իսկ եթէ կուզեն, փոստով իրենց կը վերադարձունենք այդ 2½ ֆրանքը։

—Արեւելեան իր 16րդ չրջան թեւակոխելով հրատարակումը չյետաձգելու համար, մեր բարեկամներէ չատերի խորհուրդին հետևելով, վերսկսած ենք չարունակել հրատարակութիւնը, առայժմ չաբաթը մէկ թերթ հանելով և խոստանալով չուտով սկսիլ նորէն, երբ հանգամանքները ներեն, չաբաթն երկու թերթ տալու։

ՕՐՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Սուլթան Մհմիտի թոռներէ ընդհանուր կոչը Օսմանցիներին.—Թղթակցութիւն Բարիզէն.—Որբասիրաց Ընկերութիւն Հայոց ի Գահիրէ.—Հայեր՞ի Թիւրքիա.—Հայեր ի Պարսկաստան։—Անգլիայի եւ Բարիզի հայ գաղութներու հոգեւոր հովիւները.—Մակեդոնիահայ. լուրեր։—Անգլեւթրանս վապեան պատերազմը.—Չինական գործեր։—Արտասահմանի լուրեր.—Յանուցումներ։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Տեղական սովորութեան համեմատ, Զատիկը կանխավճարներէ գլխաւոր պայմանաժամներէ մին լինելով, կը խնդրենք մեր այն բաժնորդներէ որոնք դեռ անվճար մնացած հաշիւ ունին, չուտով հաճցունել մեզ իրենց պարտական մնացած բաժնորդագինն որով գործին ալ դիւրութիւն մը տրուած կը լինին։ Յայտնի է թէ լրագրի կանոնաւոր ընթացքը դիւրացունող գլխաւոր միջոցներէ մին է բաժ. նորդագիններուն կանոնաւորապէս կանխիկ վճարուիլը։

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄԷՀՄԻՏԻ ԹՈՌՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՈՉԸ ՕՍՄԱՆՑԻՆԵՐԻՆ

(Շար. 29րդ թուհն եւ վերջ)

Օսմանցիներուն քաղաքական գոյութիւնը եւրոպական ազգերու քաղաքական գոյութեան չափ հին չէ։ Մենք դեռ նոր կը մտնենք վերածնութեան դարին մէջ ուրկէ արդէն եւրոպականներն անցած են բաւական ժամանակէ ի վեր և կան ոմանք որոնք այն կայարան ուրկէ կանցնինք մենք այսօր, մեր անկման ճանբուն մէջ մտնելու կայարան մը կը համարին։ Եւրոպա գրեթէ բոլոր ժողովուրդներուն մէջ վերածնութեան սկզբնաւորութիւնը, որ միևնոյն կերպով եղած է, պատահած է Օսմ. կայսրութեան աչխարհակալութիւններու վերջացած ժամանակը որոնց հետևանքն եղաւ երկրին մէջ մտցունել անհուն բայց մեղկացուցիչ հարստութիւններ որոնք չըռայլութեան և անգործութեան նոր թուական մը բանալու միայն ծառայեցին։

Եթէ նկատի առնենք նաև այն կրօնական մոլեռանդութիւն որ ինչպէս Թիւրքիոյ նոյնպէս և Եւրոպա մէջ կը տիրէր այդ ժամանակ և որ Արեւելքի ու Արեւմուտքի միջև բարոյական յարաբերութիւններու ամենամեծ արգելքն եղաւ, դիւրաւ կը հասկցուի թէ ինչո՞ւ համար Եւրոպա մէջ նոր երևցող վերածնութեան ոգին չկրցաւ մեր երկրի սահմաններէն ներս մտնել։ Բոլորովին հաւանական է ուրեմն թէ ոևէ ազգ ալ որ մեր տեղ լինէր և միևնոյն հանգամանքներու մէջ գտնուէր, մեզմէ չատ աւելի բաղդաւոր չէր պիտի լինէր։

Ըսենք նաև թէ մենք երկար ատեն անտարբեր չմնացինք վերածնութեան պօրթին։ Այդ ճանապարհի մէջ առաջին քայլն առնուեցաւ սուլթան Սէլիմ Գ.ի ժամանակ։ Դժբաղդաբար, այդ արթնութիւն թագաւորի մտքին մէջ միևնակ եկած էր որով չկրցաւ վինք շրջապատողներուն մէջ իրեն հետևող գտնել և այդ եղաւ իր անկման պատճառ։ Իր յաջորդի կառավարութիւնը ներքին խնդիրներէ ծագած մտանջներու և պատերազմներու ժամանակամիջոց մը եղաւ գլխաւորապէս, այնպէս որ կրնանք համարձակօրէն ըսել թէ ԺԹ դարին մէջ Արեւմուտքի յառաջդիմութիւններուն մասնակցելու համար Թիւրքիոյ իրօք առած առաջին քայլերի ժամանակը մեր օգոստափառ պապի՝ Սուլթան Ապտիւլ Մէճիտի թագաւորութեան ժամանակն է։

Այն հիմնական բարենորոգումներ որոնք սուլթան Ապտիւլ Մէճիտ կորձած էր երկրին մէջ մտցունել մեծ եպարքոս Րէչիտ փաշայի գործակցութեամբ, ժողովրդի տգիտութեան և մի քանի նախապաշարումներուն դէմ բաղխուած էին որովհետև ժողովուրդը դժբաղդաբար դեռ չէր կրցած թօթվել այն թմրութիւնը որին վարժուած էր անհոգութեան ժամանակներն ինչպէս ըսինք վերև։

Քառասուն և երեք տարի անցած է կիւլհանէի հաւթի հիւմայունի հրատարակութենէն իվեր և պէտք է ըսել թէ միևնոյն ժողովուրդն որ այն ժամանակ չէր կրցած ըմբռնել քաղաքական ազատութենէ և բարենորոգումներէ ծագելիք օգուտները, այսօր կը պահանջէ և նոյն իսկ կը փորձէ իր արեան գնով խլել զանոնք։

Ոմանք այն կարծիք ունին թէ Թիւրքիոյ վերապետութեան տակ գտնուող զանազան ցեղերը պէտք է չանան, առանց ուրիշ տիրապետութեան տակ մտնելու, իրենց անկախութիւն ձեռք բերել, ճիշդ ինչպէս պալքանեան փոքրիկ տէրութիւնները։ Այլ սակայն մենք այն կարծիքէ ենք թէ որչափ ատեն որ կեանքի համար կռիւը գոյութիւն ունի տիեզերքին մէջ, ժողովուրդներն ստիպուած են իրենց անկախութիւն պաշտպանելու և պահպանելու համար բաւական ոյժ մը պահել մշտապէս։ Արդ, պահ մը ընդունինք թէ Թիւրքիոյ մէջ հաստատուած ցեղերը յաջողին իրենց անկախութիւն ձեռք բերել, սա ստոյգ է որ իրենց գրաւած տեղի հասոյթները հազիւ թէ բաւեն այն զինուորական ծախքերը որ պիտի պարտաւորին ընել դրսէն եղած յարձակումներու դէմ պաշտպանուելու համար։ Հետևապէս իրենց համար չատ աւելի շահաւոր է մեզի հետ սերտելու համաձայնութիւն, խնայցի և պարկեշտ կառավարութեան մը տակ, որպէսզի վայելենք այն ազատութիւն որ ամենքս միասին կը պահանջենք։

Արեւելեան խնդրով չհագցգռուող տէրութիւններն իրենք ալ չեն կրնար ուրանալ որ օսմ. կայսրութեան վերականգման համար եղած չանքերը միանգամայն քաղաքակրթութեան օգտին համար եղած ծառայութիւններ են։

Մեր կայսրութեան անցեալը հիմնուած էր իր պատերազմական տիրապետութիւններուն վրայ. իր ապագան կախում ունի քաղաքակրթութեան աչխարհին մէջ ընելիք տիրապետութիւններէն որոնցմէ գոյանալիք օգուտները մինակ իրեն չպիտի վերաբերին, այլ երկրագունդի բոլոր բնակիչներն ալ առատօրէն պիտի օգտուին անոնցմէ։

Ուրեմն մեզ համար կարևոր կէտն է այսօր փութալ յաղթանակաւ մտնել այդ տիրապետութիւններուն փառաւոր չրջանին մէջ։ Երբ բոլոր ազատականներս միանանք մեր միացեալ չանքեր նուիրելու համար հայրենիքին, գոհ սրտով պիտի տեսնենք որ բոլոր Օսմանցիներն ալ կուգան կը միանան մեր դատի, որովհետև այդ ժամանակ վստահութիւն պիտի ունենան թէ լուրջ և կարող մարմին մը կայ որ բռնապետութիւնը կործանելու ծանր աչխատանքը յանձն առած է և այդ ժամանակ մեր չանքերի պիտի օգնեն իրենց բարոյական և նիւթական աջակցութեամբ։

Մեր Երեսուն Հինգերորդ Համարը, որ Մեզ Է Հասել Փոքր Ինչ Ուշացումով, Ամբողջովին Նվիրված Է Ռուսական Հեղափոխության Տասնամյակին։ Այդ Համարում Տպագրված Են Հեղափոխության Տարիներին Ռուսաստանում Ապրած Հայ Գրողների Հուշերը։ Ստորև Մենք Կտպագրենք Դրանցից Մի Քանիսը։

***

Մեր Երեսուն Հինգերորդ Համարը, որ Մեզ Է Հասել Փոքր Ինչ Ուշացումով, Ամբողջովին Նվիրված Է Ռուսական Հեղափոխության Տասնամյակին։ Այդ Համարում Տպագրված Են Հեղափոխության Տարիներին Ռուսաստանում Ապրած Հայ Գրողների Հուշերը։ Ստորև Մենք Կտպագրենք Դրանցից Մի Քանիսը։

***

Ավետ Հարությունյանի Հուշերը

Իսկ մյուս կողմից, ես ինքս ինձ ասում էի, որ ես ոչ մի կերպ չեմ կարող ընդունել այն միտքը, թե ես ինձ համար ոչ մի նոր ճանապարհ չեմ ընտրում, այլ ուղղակի ընթանում եմ այն ճանապարհով, որ ինձ համար նախապես նշանակված է եղել։ Ես ինձ համար ոչ մի նոր ճանապարհ չեմ ընտրում,

ներկայացուցող հետեւեալ 4 յօդուած. ները կը դնենք այստեղ.

«Յօդ. 1.— Ընկերութիւնս հիմնուած է Արաբկիրի քաղաքէն ու շրջակայքէն, առանց դաւանանքի խտրութեան՝ երկսեռ որբեր պաշտպանել ու դաստիարակել տալու նպատակաւ, Արաբկիրի կամ՝ ուրիշ յարմարագոյն որբանոցի մը մէջ, մինչեւ որ լրանայ իւր հիմնարկութեան Ա շրջանը, որ է 5 տարի, սկսեալ 1 մայիս 1899է։

«Յօդ. 2. — Առաջին շրջանի լրման երթէ ընկերութեանս պահեստի գրամէն գոյանայ գումար մը, որ առնուազն 10 որբերու տարեկան ծախքերը հոգալու բաւող հասոյթ մը բերէ, ընկերութիւնս կը ձեռնարկէ հիմնելու կեդրոնական Արամեան Որբանոց անուան տակ որբանոց մը ի Գահիրէ, որ է իւր Մ՚այր Նպատակը, ուր պիտի խնամուին անխտիր Տաճկաստանի գաւառներէն հայ որբեր։

«Յօդ. 3. - - Եթէ Ա շրջանի լրման գոյացած պահեստի գումարն չբերէ 10 որբերու տարեկան ծախքերուն բաւող հասոյթն, Ընկերութիւնս կը վերսկսի իր Բ շրջանը չարունակել, համաձայն Յօդ.1ի տրամադրութեանց և այսպէս յաջորդաբար։

«Յօդ. 4.— Ընկերութիւնս իւր նպատակի գործադրութեան կը սկսի, երբ յիսուն եգիպտ. լիրայ պահեստի գումար մը ապահովէ և իր որդեգրած 10 երկսեռ տաներուն միամեայ ծախքերուն բաւող հասոյթ մը ունենայ։»

Միւս կանոնները կը վերաբերին Ընկերութեան կազմութեան, վարչութեան, հասոյթներուն և այլն։ Կանոնագիրը ցոյց կուտայ որ այս Ընկերութիւն վստահութեան ամէն հանգամանքները կրելու չնաշադիր եղած է և ատոր համար իր հաշիւներ ու գործողութիւններ առաջնորդարանի քննութեան ու վերահսկողութեան ենթարկած է կանոնագրին համեմատ։

Ընկերութեան միամեայ շրջանը կը լրանայ քիչ ատենէն և իր տեղեկագրի հրատարակութիւնն իր գործերը պիտի ծանօթացունէ անշուշտ արտասահմանի ամէն կողմեր սփռուած Հայերին։

Միայն թո՛ղ ներուի մեզ այժմէն սա կարծիք յայտնել թէ աւելի փափաքելի է որ Ընկերութիւնն Արաբկիրի որբերի պաշտպանութեան գործը չարունակէ Արաբկիրի մէջ քան թէ Գահիրէի մէջ յատկապէս որբանոց մը բանայ 10 տարի յետոյ։ Հայաստանցիներին օգնելու գործը աւելի Հայաստանի մէջ պէտք է ընել քան թէ Հայաստանէն դուրս փոխադրել։ Եւրոպացիները կերթան Հայաստան և Հայերին մէջ յառաջ կը տանին իրենց որբանոցի գործը. ինչո՞ւ մենք մերիններն իրենց հայրենիքէ դուրս հանելով Եւրոպա կամ Ափրիկէ փոխադրենք։

կանոնագրին մէջ կէտ մ՚ալ մեր ուշադրութիւն գրաւեց։ 6րդ յօդուածը կը տրամադրէ որ իգական սեռի պատկանող հայուհիները ընկերութեան մէջ կրնան ընդունուիլ, կրնան Ընդհ. ժողովին ներկայ գըտնուիլ, բայց հոն ձայն չեն ունենար։

Յկրցինք հասկնալ թէ ինչո՞ւ համար, քանի որ ամենէն աղուոր ձայնն ատնոնցն է գթութեան գործին մէջ։ Կիներն ուրիշ տեղեր որբանոցի գործերը տնտեսող ու կառավարող կը հանդիսանան և հիանալի կերպով կը կատարեն իրենց սեռին աւելի վերաբերող այդ գթութեան պաշտօն. ինչո՞ւ Եգիպտոսի մէջ ձայն անգամ չպիտի կրնան ունենալ այդպիսի բաներու վրայ խորհրդակցելու մէջ և մինակ պէտք է լուռ ու մունջ մտիկ ընեն ինչ որ այր մարդիկ կը խօսակցին որբերը, այսինքն փոքրիկ տղայները, խնամելու և պահպանելու գործին վրայ։

Հայ ազգի ներկայ տագնապալի վիճակին մէջ՝ հազարաւոր լքեալ որբերի պաշտպանութեան գործը ամենէն աւելի ուշագրաւ խնդիրներէ մին դարձած լինելով, տարակոյս չունինք որ բարեսէր ազգայիններն իրենց աչկացութիւն և նուէրներ չպիտի զլանան այսպիսի վստահելի ընկերութեան մը և յուսով ենք որ մենք ուրախութիւն կունենանք ընկերութեան առաջիկայ տեղեկագրին մէջ շատ մը որբերի պաշտպաններ և բարերարներ տեսնելու։

Տպագրեալ կանոնագրի առաջին թուղթին վրայ որբերի կողմէն դըրուած հետեւեալ փոքրիկ ոտանաւորը (որ պատկերով մ՚ալ ներկայացուած է) ամեն զգայուն Հայի ուշադրութեան կը մատուցանենք.

Կեանքերնիս՝ ծով ալեկոծ,
Ու սրտերնիս՝ խորունկ խոց,
Մենք, հայ որբեր անպաշտպան,
կարօտ ենք ձեր օգնութեան.
Հայե՛ր տարաբնակ,
Ցիշեցե՛ք մեզ, մի՛ մոռնար։

ՀԱՑԵՐ Ի ԹԻՒՐՔԻԱ

Սեբաստիոյ առաջնորդ Տ. Պետրոս արքեպիսկոպոս ծանրապէս հիւանդացած է։ Նորին Գերապատուութիւն 85 տարեկան կը լինի այժմ։

— *Ազգային կեդրոնական վարչութիւնն որոշեր է այցելու հովուութեան պաշտօնով Ռումանիա ղրկել Երուսղէմի պատրիարքութեան Կ. պոլսի փոխանորդ Տ. Գէորգ Եպ. Երէցեանը, Ռումանահայերի վիճակը քննելով տեղեկագրելու համար։ Այնուհետեւ, յարմարութեան համեմատ հովուական մնայուն պաշտօն մը պիտի հաստատուի Ռումանիոյ մէջ։*

— *Բաղէշի միսիոնար Տ. Յօրճ Հանգանակութեան մը ձեռնարկելով 50 ոսկի հաւաքեր է որով թնդրակատար վանքի որբանոցին համար կահագործութեան և դերձակութեան արհեստներին վերաբերեալ գործիքներ և մեքենայներ գնուեր են։*

ՀԱՑԵՐ Ի ՊԱՐՄԿԱՍՏԱՆ

Ուրմիացին կը հաղորդեն մեզ հետեւեալը.

«Գարեգին Օտեան, որ վանի կոտորածի սարսափներին ժամանակ ստացած հիւանդութենէն չէր կրցած բոլորովին ազատուիլ, այս օրերս մեռաւ 17 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ մինչդեռ իր ծնողներ ու ընկերներ մեծ յոյսեր կը տածէին իրեն վրայ։ Իր թաղման յուղարկաւորութեան հանդէսը ապացոյց մ՚էր թէ ո՛րչափ սիրելի և յարգելի եղած էր նա տեղիս ժողովրդին։ Ամբողջ հայ հասարակութիւնը և նոյն իսկ Ասորիներէն շատեր ներկայ գտնուեցան այդ տխուր հանդէսի և լացին անոր վաղաժամ թաղամիլը։»

ԱՆԳԼԻԱՅ ԵՒ ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԻ ՀՈԳԵՒՈՐ ՀՈՎԻՒՆԵՐԸ

Ուրախութեամբ կիմանանք որ Վեհ. Կաթողիկոսն, ի նշան գոհունակութեան և քաջալերութեան, լանջախաչերով պատուեր է Անգլիոյ Հայերի հոգեւոր հովիւ և «Հայ-Եկեղեցի» կրօնական ամսաթերթի խմբագիր Արժ. Տ. Թորոս քահանայ Ջուղայեցին և Բարիզի Հայ գաղութի հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Վռամշապուհ քահանայ Քիւպարեանը։

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱՅԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սալոնիկէն կը հեռագրեն թէ եղեռնական դատարանն իր վճիռ տուաւ 19 պուլկար յեղափոխականներին համար որոնք ձերբակալուելով բանտին մէջ զանազան չարչարանքներու են թարկուելէ յետոյ դատի քաշուած էին։

Դատարանն իր վճռի մէջ յիշելով պատժական օրինագրքի 56, 58, 63 և 66 յօդուածները, ամբաստանուածներէն 3ը ժահի պատժին դատապարտեց, 7ը ցկեանս բանտարկութեան, 3ը հինգ տարի բերդարգելութեան և 1ը մէկ տարի նոյն պատժին։ Ամբաստանուածներէն 5ը անպարտ արձակուեցան։

ԿԱՐԵԻՈՐ ԾԱՆՈԻՑՈՒՄ ԹՈՒԼԵՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հօլպէքի հաստատութեան չինած ոսկէ արուեստական ականջաթմբուկները (tympans artificiels en or) խլութեան, գլխի եւ ականջների մէջ տիրող ներքին ցնցիչ ձայներին դէմ միակ ազդեցիկներն են։ Ասոնց չնորհուած չկուածներէ ոմանք երախտագիտութեամբ նուէրներ ըրած են որոնք հիմնադրամ մը կազմելով դիւրութիւն տուած են յիշեալ հաստատութեան, ձրիապէս ղրկելու այս ականջաթմբուկներ անոնց որոնք կարողութիւն չունին ստանալու։

Դիմել հետեւեալ հասցէին.

Institut Hollebeke, Kenway House,
Earl's Court, Londres W (Angleterre)

ԱՆԳԼԻԹԱՆՎԱՒԱՆԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Նախորդ թուով հրատարակած ենք թէ զօրավար Պօթա մեռած է լորտ Քիչնէրի առաջարկները խաղաղութեան համար։ Անգլիոյ Խորհրդարանին ներկայացուած կապոյտ տետրակը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ այդ մասին։

Մարտ 1ին, Լորտ Քիչնէր անգլիական կառավարութեան տեղեկութիւն կուտայ այն տեսակցութեան վրայ որ զօրավար Պօթայի հետ ունեցած էր փետր. 28ին։ Պօթա կը փորձէ նախ անկախութեան ի նպաստ փաստաբանել. բայց լորտ Քիչնէր կը մերժէ այդ կէտի վրայ վիճաբանիլն անգամ. միայն թէ յոյս կուտայ Պօթային որ երբ թշնամութիւնները վերջանան, Անգլիա իրենց կը չնորհէ կառավարութիւն մը որ անգլիական գաղութի մը վարչական դրութեամբը կառավարէ և բաղկանայ բացարձակ իշխանութենէ մը որին ակակցի տեղացիներէն ընտրուած ժողով մը. ժամանակ մ՚անցնելէ յետոյ, այդ վարչական դրութիւն կը փոխուի և երեսփոխանական դրութեամբ կառավարութիւն մը կը հաստատուի։ Պօթա թէև փափաք կը յայտնէ երեսփոխանական դրութեամբ կառավարութիւն մը անմիջապէս ունենալու, բայց և այնպէս կընդունի լորտ Քիչնէրի առաջարկածը։ Պօթա կը պնդէ որ անգլիական կառավարութիւնն իրեն վրայ առնէ պատերազմէն ի վեր եղած բոլոր պարտքերը և ընդհանուր ներողութիւն լինի պատերազմին վերջը։

Մարտ 3ին, սըր Ա. Միլնէր Պօթային կը ղրկէ լորտ Քիչնէրի խմբագրած ծրագիր-նամակը և կը յայտարարէ որ զէնքերն ու ռազմամթերքն յանձնուելէն յետոյ, Ն. վեհափառութեան կառավարութիւնը պիտի յօժարի մուռացում հրատարակել Թրանսվաալի և Օրանժի մէջ եղած պատերազմական բոլոր գործերին համար։ կապոյտ տետրակին մէջ հրատարակուած են նաև Ափրիկեան երկու Հանրապետութիւններին տրուելիք վարչութեան ծրագիրները։

Մարտ 16ին, լորտ Քիչնէր անգլիական կառավարութեան հաղորդած է զօրավար Պօթային ստացած հետեւեալ նամակը.

«Պատիւ ունիմ Ձեզ իմացունելու թէ ստացած եմ այն նամակ որով Ձեր վսեմութիւն կը հաղորդէ ինձ թէ կառավարութիւնն ի՛նչ միջոցներ ձեռք առնելու յօժար է եթէ թշնամութիւններն ընդհանուր կերպով վերջանան։ Ձեր նամակի մէջ գրուածներն հաղորդեցի իմ կառավարութեան. բայց փետր. 28ին Միտըլպուրկի մէջ մեր կարծիքներ փոխադարձաբար իրար հաղորդուելէն յետոյ, Ձեր վսեմութեան զարմանք չպիտի պատճառէ անշուշտ երբ իմանայ թէ յիշեալ նամակն իմ կառավարութեան ընդունելութեան յանձնարարելու տրամադիր չեմ։ Պէտք է յայտնեմ նաև թէ իմ կառավարութիւնս և թէ իմ ընդհանուր սպայներ համամիտ են ինձի։»

— *Լոնտոնի «Մօրնինկ Բոստ»ի թղթակիցը Պրուսէլէն կիմացունէ թէ Տ. Քրիւժէր մտադիր է մօտ ժամանակէն Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներն երթալ, նախագահ Մաքքինլիի հետ տեսակցութիւն մ՚ունենալու համար։*

Այս նկատմամբ Բարիզի «Րաբէլ» լրագիրն ալ իր կողմէ տեղեկութիւններ կաւելցունէ թէ նախագահ Տ. Քրիւժէր Միացեալ Նահանգներին մէջ պտոյտ մ՚ընելով բանախօսութիւններ պիտի ընէ. պօէրասէր մա-

նաժողովներն որ իրեն պիտի ալակացին այդ գործի մէջ, կը յուսան որ այդ բանախօսութիւնների արդիւնքով 50 միլիոն տոլարի դրամագլուխ մը կրնայ գոյանալ և ատով փոքրիկ նաւատորմիղ մը կը կազմակերպեն, կամաւոր զօրք և ռազմամթերք ղրկելու համար Պօէրներին։

— Լուր կայ թէ անգլիացի կէտէքը զօրավարը ձիէն վար իյնալով, ուսոսկրը կոտրեր է։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ռուսիա Չինաստանի հետ մասնաւոր դաշնագրութիւն մը կուզէր ընել Մանչուրիաի համար և դաշնագիրը կնքելու համար պայմանաժամ տուած էր մինչև մարտ 26ը։ Չինաստան նեղը ճնացած պիտի կնքէր, բայց միւս տէրութիւնները գործն իմանալով, Անգլիա, Ճափոն և Ամերիկաի Միացեալ Նահանգները բողոքեցին Ռուսիաի առանձնապէս ընդդէմ այդ կարգադրութեան դէմ։ Մինչև իսկ պահ մը կարծուեցաւ որ պատերազմն անխուսափելի դարձած է Ճափոնի և Ռուսիաի մէջև։ Բայց Ռուսիա յետ կեցաւ այդ առթով Չինաստանին ըրած ըսպառնալիքէն և վտանգը եթէ ոչ վերացաւ, գէթ հեռացաւ։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Աւստրիա իր թնդանօթները վերանորոգելու վրայ է։ կառավարութիւնը մտադիր է 2000 արագահարուածեան թնդանօթ գնել որոնք 150 միլիոն ֆր.ի չափ կարժեն։ Թնդանօթների այդ ձևափոխութիւն 4 տարիէն առաջ չկրնար լրանալ։ Երկու ձև թնդանօթներ ներկայացուած են կառավարութեան, էրպարը և Գրօբաչէքը։ Շատ հաւանական է որ էրպարը ընդունուի, ինչպէս նոյնը ընդունուեցաւ Անգլիա, Ռուսիա և Նորվէկիա մէջ։

— Պէրլինէն կը հեռագրեն մարտ 22ին թէ ռուսահայկական ահմանագլխին վրայ միջադէպ մը պատահած է։ Ռուս մաքսապետներ մաքսախոյսներն հետևին իյնալով հալածեր են մինչև ալմանական հողին վրայ, զէնք պարպեր են անոնց վրայ և վաճառքներն առեր են անոնց ձեռքէն։

— Ռուսիաի Սինոդի ընդհանուր պատասխ. Տ. Բոպիէտոնոսձէֆի տան պատուհաններին վրայ զէնք պարպեր է կառավարական պաշտօնեայ մը, Նիքոլա Լակովքի անուն։ Տ. Բոպիէտոնոսձէֆ այդ մէկոյին սենեակին մէջ նստած կաշխատէր։ Գնդակները սենեկի առաստաղին դիպած են և Բոպիէտոնոսձէֆ բոլորովին անվնաս ապատած է։

Կըսուի թէ Լակովքի որ անուանի ռուս գրագէտ և իմաստասէր կոմս Դոլսդոյի հետևողներէ մին է, ուզեր է վրէժ լուծել սինոդի ընդհանուր պատասխ. վերջերս ռուսական սինոդի կողմէն մեծանուն գրագէտին դէմ հանուած բանադրանքի ձևով չրջաբերականին համար։

— Ռուսիաի Նիքոլա ցարի նախագահութեամբ արտասովոր ժողով մը ունեցեր են բոլոր նախարարները մարտ 23ին։ Այդ ժողովի մէջ խորհրդակցեր են թէ ի՛նչ միջոցներ պէտք է ձեռք առնել հանդարտեցնելու համար Ռուսիաի ներքին յուզումներն ու խռովութիւնները։

— Ռուսիացի բազմաթիւ ուսանողներ որոնց մէջ մեծ թիւ մը կը կազմեն օրիորդները, Բէթերսպուրգի խռովութիւններին վրայ կառավարութեան ձեռք առած խիստ միջոցներէն ազատուելու համար կը թողուն իրենց հայրենիք և կուգան Ջուիցերիա կապատանին։

— Նիւ Եորքի առողջապահական խորհրդի պատրաստած տեղեկագրէն կիմացուի որ անցած յունուար ամիս ինֆլուէնձաէն 3000 հոգի մեռեր է Նիւ-Եորքի մէջ։

— Ռուսիաի վարչաւա քաղաքէն կիմացունեն որ ոստիկանապետը սպանելու գործին մասնակցած լինելնուն համար ձերբակալուած 5 անիշխանականները կախաղան հանուեցան մարտ 26ին։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՑԸ 1901 ԹՈՒԱԿԱՆԻ

Կ.պոլսի Ս. Փրկչեան Ազգային Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան այս տարի հրատարակած Ընդարձակ Օրացոյցը նախորդ տարիներէն չատ աւելի տեղեկութիւններ ու կարևոր գիտելիքներ պարունակող գիրք մը եղած է։

Տոմարական բաժնին մէջ այս տարի աւելցուած է նաև յատուկ հատուած մը ուր նշանակուած են Սրբոց և Սրբուհեաց տօնախմբութեանց օրերը, այբուբէնի կարգով։

Զանազան գիտելիքներու բաժնի գլխաւոր նորութիւնն է ուսումնասիրութիւն մը Կ.պոլսոյ Հայոց և իրենց պատրիարքներուն վրայ։ կան նաև մասնաւոր հատուածներ Արեգակնային դրութեան և նոր գիւտերու վրայ պատկերազարդ։ Թռչուններու հատուածը այս տարի չատ ճոխացած է և անոր կցուած է այբուբէնական ցանկ մ'ալ։

Վիճակագրական տեղեկութիւններ բաժինը կը պարունակէ, անցած տարիի նիւթերէն զատ, կարգ մը նոր տեղեկութիւններ ազգային զանազան հաստատութիւնների վրայ։ Էջմիածնի կաթողիկոսներու յաջորդութիւնը նոր ձևով ու մանրամասնութիւններով նշանակուած է այս տարի։

Ընդարձակ Օրացոյցը կը պարունակէ 50ի չափ պատկերներ, որոնցմէ 22ը գիւնկօկրաֆիով պատրաստուած և ծնացեալները փորագրուած են յատկապէս Ընդարձակ Օրացոյցին համար։

Այս «Օրացոյց»էն գնողը՝ ոչ միայն 1901 Թուականի Օրացոյց մ'ունեցած պիտի լինի, այլ պատմական ու գիտական չատ մը հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններով գեղեցիկ պատկերազարդ գիրք մը, որի հրատարակութեան արդիւնքն ալ յատկացած է Ազգ. Հիւանդանոցի 1000էն աւելի պատսպարեալներին։

Այս Ընդարձակ Օրացոյցը կարելի է ստանալ նաև Արմենիահ խմբագրատունէն։ կը ծախուի Մարսէյլի մէջ 2 ֆրանգ և 75 սանթիմի։ Մարսէյլէ դուրս ուղէ տեղ ղրկուելու համար, փոստի ծախքը մէկտեղ հաշուելով, 3 ֆր. և 30 սանթիմ (66 սէնթ ամերիկեան=2 շիլին և 8 բէնս անգլիական) է։ փոստին յատկապէս արձանագրել տալով (registered) ղրկուիլ ուզողները պէտք է 25 սանթիմ (5 սէնթ=2½ բէնս) ալ աւելի ղրկեն։

ԼՈՒՕԻՆԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Տաճկական բռնութեան նահատակ եղող Խորէն Նարպէյ-Լուսինեան Սբբազանի պատկերը ընտիր թղթի վրայ տպուած կը ծախուի Արմենիահ խմբագրատունէն։ Գինն է 65 սանթիմ, փոստի ծախքը խմբագրատունէն վճարուելով։

ՏԱՆՈՒՏՈՒՄՆԵՐ

Արմենիահ խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիրքերը որոնց առջեւ նշանակուած գիներին մէջ հաշուուած է նաև ղրկելու փոստի ծախքը։

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registered) ստանալ ուզողները պէտք է որ ամեն մէկ ծրարի (մինչեւ 2 քիլօ) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն։

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

ՇԷՔՍՊԻՐԻ ՀԱՄԼԷԹԸ

Շէքսպիրի ՀԱՄԼԷԹԸ որ արևմտեան աշխարհաբար լեզուով հայերէնի թարգմանած է քալ անգլիագէտ Տիար Գարեգին Ց. փափազեան, կարելի է ստանալ նաև Արմենիահի խմբագրատունէն։

Տպագրուած է վիէննաի Մխիթարեանց տպարանը, մաքուր թղթի վրայ և ունի մեծ ութածալ դիրքով 183+իգ երես։

Գինն է 2 ֆրանգ և 50 սանթիմ։

ԻՄ ՉԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐՔ

(Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՑՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՒՆՈՒԱԾ ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՊԼՊԱՔՈՒԹ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը ներկայացունէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ անբարոյական մի հայր իւր ապականած վարքուբարքով որչա՛փ չարիքներու պատճառ դարձած է և վերջ ի վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով սպաննուած և անհետացած է աշխարհէ։ Գինն է ֆրանգ։

ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

(Յատկապէս պատրաստուած Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց Հայ գաղթականներուն կեանքի, ժամանակի և դրամի խնայողութիւն ընել տալու հարկ եղած դիւրութիւնները ընծայելու համար։) Աշխատասիրեաց Պետրոս Ռ. Թորոսեան. Տպագր. Նիւ Եորք, Էլիաս Խալաւ և ընկ. 1897։ Ամերիկա գնացող Հայերին և կարգէն հոն գտնուողներուն համար չատ կարևոր գիրք է։ Գինն է 1 ֆրանգ և 25 սանթիմ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԵԱՆ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարակած գիրքերուն վրայ մասնաւոր զեղչ կը լինի Գարսկաստանի Հայերին համար որոնց կը ղրկուի փակագծի մէջ նշանակուած գիները։

Ա. ՀԱՑ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻ ՄԸ (Սպառած)
Բ. ՀԱՑ ԳԻՒՂԱՑԻ »
Գ. ՍԱՂՄՈՍ ԻՍՐԱՑԷԼԻ »
Դ. ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՑ ԵՒ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՊՍՏԱՄԲԱՑԻՑ (Սպառած)
Ե. ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐԸ.—(Հայաստանցիներէ պանդխտութեան տխուր հետեւանքներէ օգէկ փոքրիկ պատկերը կը ներկայացունէ վիպական կերպով։) Գին (90 սնթմ.) 1 ֆրանգ 20 սնթմ.
Զ. ԳԱՄԱՌ ԿԱԹԻՈԱ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ յետ այբուբենն աւարտելուն (Սպառած)
Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԷՆՔԸ ՑԱՃԿԱՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ. (Սպառած)
Ը. ԹԻՒՐՔԻԱԻ ՀԱՑԵՐՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴՐԱՑԻՆԵՐ (Թիւրքիահ Հայերին և իրենց դրացի ազգերի վրայ վիճակագրական և ցեղաբանական ամփոփ և հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պարունակէ։ Թիւրքահայաստանի մէջ բնակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչներու թուին, բազդատական մէկ ցուցակն ալ կցուած է տետրակին վերջը։) Գին 50 սանթիմ (35 սանթիմ)։
Թ. «ԱՐՄԷՆԻԱ»Ի ՑՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիայի ստացած թիւերը այժմ բոլորովին սպառած և միւսներն ժամանակ չստերի հետաքրքրութեան առարկայ դարձած լինելով, այդ շրջանի էջ մը Խոսրովգալեանի գրած առաջնորդողներէն յօդուածներէն դէթ 30ի չափ ամփոփուած են Ցուցարարի մէջ որ ութածալ դիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ) (1 ֆրանգ)։ 1 ֆր. 40 սանթիմ
Ժ. ՎՐԷԺ (Գուլկարիահ մէջ Թիւրքերու արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Գուլկարներն ի՛նչպիսի միջոցներու դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար)։ (15 սանթիմ) ,20 սնթմ.
ԺԱ. ԹՈՄԱՍ ՐՈՑԱՐԻՍ (Ցուլնաստանի մէջ Թիւրքերու արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Ցոյներն ի՛նչպիսի միջոցներու դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար), (0,15 սանթիմ) 20 սանթիմ։

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԵԱՆ

ՄԱՐՍԷԼ
Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեան
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi